

UNITATEA STATALĂ – DEZIDERAT OBIECTIV ȘI NECESAR

Jean Ciută

State Unity – objective and necessary goal

Abstract

The author indicates that since antiquity the great historian and archaeologist Vasile Parvan inferred the need for proto-historical knowledge of Central Europe, including the Thracian-Geto-Dacian-Romanian history.

The subsequent historical periods, medieval, modern and contemporary, amplified the importance of state unity mostly among European peoples.

Balkan states, including the population of Romanian ethnogenesis were organized in principalities, which campaigned for unity and 1600, 1859, 1918 were benchmarks that led to the unitary national state – Romania.

At present, in a confused Europe, the idea of a global world instead of an independent and national state is often spread.

History will say the word.

Key words: *State Unity, Vasile Pârvan, Central Europe, Romania*

Cuvinte cheie: *Unitatea statală, Vasile Pârvan, Europa Centrală, România*

În sinteza proto-istoriei Daciei – recte – **Getica** lui Vasile Pârvan – marele istoric-arheolog, reluând toate lucrările precedente cu privire la lumea geto-dacică și aprofundându-le cu rezultatele cercetărilor sale arheologice, nu omite ideea necesității cunoașterii proto-istoriei Europei Centrale. Pârvan afirmă, cu justificat temei, că „pentru a înțelege nașterea, dezvoltarea și persistența romanismului danubian, trebuie să cunoaștem înainte de orice proto-istoria Europei Centrale și Carpato-balcanice”¹, care presupunea implicit și formațiuni statale de sine stătătoare, cu atât mai mult pentru perioadele următoare (antică, clasică, daco-romană, medievală și modernă) sintagma unității se impune cu asiduitate. Pentru contemporaneitate, ideea unității statale constituie paradigma dintre globalizare și menținerea suveranității statale.

În antichitatea traco-geto-dacică-romană, **unitatea** s-a exprimat sentențios prin Burebista, Decebal, fiind dominată de forța romană intransigentă cu urmări pozitive și negative. Formațiunile politice post romane de tipul cnezatelor, voievodatelor, ducatelor, principatelor din spațiul Carpato-Danubiano-Pontico-Nistrean, au avut stabilități efemere până prin secolele XIV-XV, când, pornite din Vest și extinse spre Sud și Nord-Est s-au coagulat în ceea ce este cunoscut: Voievodatul Transilvaniei, Moldova și Țara Românească, toate locuite de **românii** rezultați din metamorfoza

¹ Vasile Pârvan, **Getica – o protoistorie a Daciei**, București, Editura Meridiane, 1982, p. 406.

prefacerilor survenite.

Populațiile migratoare de neamuri diferite: turanice, hunice, cumane, maghiare, bastarne, germanice, slave etc., fie s-au contopit cu băștinașii, fie i-au dominat temporar în perioade succesive, dar filonul etnic daco-roman a persistat și a constituit osatura poporului român și limbii române.

Odată cu anul 1354, turcii otomani, conduși de Orchan I (1326-1359), pun stăpânire pe importanta fortăreață bizantină Gallipoli stabilindu-se în Europa².

De la această dată și până la 1877 popoarele balcanice, inclusiv Țările Române, vor fi fost hărțuite și temporar stăpânite de așa-zisii „împărați ai Romei” de la răsărit. Iată ce mărturisea prințul Carol I de Hohenzollern cu privire la stăpânirea Otomană: „Principatele Române părăsite de vecinii lor creștini, n-avură încotro și trebuiră să facă pace cu năvălitorii mahomedani; Valahia și Moldova încheiaseră, fiecare pentru dânsa, o capitulațiune cu sultanul turcilor”³.

Tratatele de capitulații, denumite așa, fiindcă erau scrise pe capitole, cuprindeau tributul în produse de tot felul, în bani, în forță de muncă, în număr de copii pentru ieniceri, azapi și achingii, în schimbul asigurării, uneori formale, a integrității teritoriale ale Țărilor Române. Chiar și în aceste condiții, unitatea statală românească s-a menținut în pofida tuturor opreliștilor cauzate de pretenșii suzerani. Luptele antiotomane l-au determinat și pe poetul nostru național – Mihai Eminescu – să aprecieze că numeroasele confruntări ale românilor pentru independență și unitate națională reprezintă „Suma vieții noastre istorice”. Dacă suzeranitatea otomană a fost vexatorie din toate punctele de vedere asupra românilor, mergând până la spolierea totală a poporului, teritoriile de conviețuire s-au păstrat relativ **integre**. Dar, de la sfârșitul secolului al XVIII-lea o altă putere răsăriteană – Rusia țaristă, și-a întins ghiarele asupra principatelor dunărene sub pretextul drumului spre Constantinopol, accentuând aservirea acestora. În plus, ohrana țaristă a promovat consecvent și o politică anexionistă-teritorială, culminând cu alipirea forțată a Basarabiei la anul 1812. Abia în anul 1861, domnitorul A.I. Cuza a obținut din partea înaltei Porți Otomane aprobarea uniții statale a Principatelor Române. Între timp, fără vreo justificare politică, Poarta, încălcând grosolan și prevederile tratatelor de capitulații, a cedat Austriei habsburgice partea de Nord a Moldovei – denumită de către cuceritori, în 1775 – Bucovina. Așa că, unitatea statală românească, a fost vremelnic sacrificată, urmând ca lupta pentru unitate și independență națională să continue în epoca modernă, la dimensiuni amplificate.

Unirea Principatelor Române din 1859 a prefigurat consolidarea statală românească, creând premisele indispensabile ale obținerii independenței absolute de stat, din 1877.

În timpul tratatelor dintre I.C. Brătianu și prințul Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, cu privire la aducerea lui Carol ca domnitor al României, un episod

² **Istoria României în date**, București, Editura Enciclopedică Română, 1971, p. 74.

³ **Memoriile regelui Carol I al României**, vol. 1, București, Editura Tipografiei Universul, p. 8.

bine-voitor l-a reprezentat poziția doctorului Carol Davila, care, intenționând să-l înduplece pe Carol spre a fi de acord cu propunerea lui Brătianu, prezintă candidatului o hartă cu România și țările vecine: Transilvania, Banatul, Bucovina și Basarabia, subliniind faptul că toate acestea erau locuite în majoritate de români, impunându-se cu necesitate încorporarea lor la Principatul României⁴.

Regimul monarhic Hohenzollernian (1866-1914) a însemnat, odată cu consolidarea structurilor statale, independența absolută de stat (1877), proclamarea Regatului României (1881) și modernizarea societății române, dublate de înscrierea țării în contextul european pe poziții respectabile.

Relațiile cu vecinul de la Răsărit au fost relative, chiar dacă Casa regală de Hohenzollern se înrudea cu țarul Rusiei.

În contextul izbucnirii primei conflagrații mondiale, colaborarea cu Rusia țaristă a fost ca și la 1877-78, Ohrana țaristă urmărind scopurile sale anexioniste de natură să fie slăbită unitatea statală românească.

Pe fondul degingoladei bolșevice și sub impulsul efectiv al românilor de pretutindeni, în special al celor din teritoriile românești anexate vremelnic, având în plan intern o politică echilibrată și sprijinul substanțial al puterilor din Antantă, s-a împlinit visul de veacuri al românilor – reîntregirea statală-națională.

Privind unitatea statală ca un deziderat obiectiv și necesar, nu putem să eludăm concepția unor oameni politici și de știință din perioada interbelică și îndeosebi a marelui istoric Nicolae Iorga. Acesta, influențat se pare și de optica gândirii reputatului istoric german Leopold von Ranke, atribuia istoriei sarcina de a urmări viața însăși a omenirii de-a lungul timpului⁵. În acest context încercăm reactualizarea concepției iorghiste expusă în publicația de acum 70 de ani, intitulată: **Idei asupra problemelor actuale**⁶.

Nicolae Iorga apreciază că „Vechea Europă” a fost o unitate politică și morală⁷ exprimată prin prevederile tratatelor Westphalice de la 1648 (de fapt, tratatele de la Múnster și Osnabrück) care au fixat pentru prima dată echilibrul european⁸. Interpretând pe Iorga, a fi european, înseamnă a avea o anumită stare de spirit, astfel că, plecând de la acesta, putem afirma că interesele inițiatorilor și fondatorilor Uniunii Europene: Jean Monnet; Robert Schuman; Konrad Adenauer; Altiero Spinelli; Winston Churchill ș.a. au preponderat mai mult în plan economic, dat fiind dezvoltarea industrială a Occidentului.

S-a încercat, afirmă Iorga, alcătuirea unei Europe Centrale în care țările din

⁴ *Ibidem*, p. 24.

⁵ Nicolae Iorga, **Generalități cu privire la studiile istorice**, ediția III-a, București, 1944, p. 7-28; **Despre concepția actuală a istoriei și geneza ei**; apud. I. Agrigoroaiei, Gh. Buzatu, V. Cristian ș.a., **Românii în istoria universală**, Iași, 1987, p. 781.

⁶ N. Iorga, **Idei asupra problemelor actuale**, București, Editura „Cugetarea” IV, 1934, p. 77.

⁷ *Ibidem*, p.77

⁸ *Ibidem*, p.78.

aceste părți europene (inclusiv România) nu pentru ca ele să trăiască mai bine, ci pentru ca țările din Apus să-și poată desface mai ușor produsele lor industriale și să achiziționeze produsele agricole de la țările cu un astfel de profil (și România) la prețuri derizorii.

Parțial, concepția iorghistă se demonstrează și astăzi, când nu s-a imprimat încă o egalitate deplină între cele 27 de țării ale Uniunii Europene, iar decalajele între ele se observă cu „ochiul liber”. Bruxell-ul mai manifestă încă unele asperități asupra unora și îngăduințe asupra altora.

Ideea diminuării spiritului național în favoarea globalizării n-ar prea fi benefică pentru țări ca România. Unitatea statală rămâne filonul dezvoltării fiecărei țări. Exemplul S.U.A. nu se confirmă în condițiile vechiului continent european; aici, s-ar potrivi aplicarea principiului, „Unitate în diversitate”.

Unitatea statalității românești a fost admirabil exprimată de către stihuitorul ardelean, Petre Dulfu în decembrie 1918 prin versurile:

„La un loc tot neamu-i strâns
Într-o Mare Românie;
Veacuri lungi de jale-am plâns
Plângem azi de bucurie”.